35 Θέρους οὖν παρελθόντος καὶ τῆς μετοπωρινῆς ὥρας ἀρχούσης,
οἴκοι διάγων οὐκ ἐδίδου ἀνάπαυσιν τοῖς βλεφάροις, ἀλλὰ καὶ ἐν νυκτὶ καὶ ἡμέ-
ρᾳ τὴν φροντίδα τῆς Πόλεως ε῀χε, πῶς αὐτὴν λάβοι, πῶς κύριος αὐτῆς γένοιτο.
῎Ετι ὄντος οὖν αὐτοῦ ἐν τῷ πολιχνίῳ καὶ οἰκοδομοῦντος, ἐξῆλθεν ἐκ τῆς Πό-
λεως εἷς τεχνίτης ὁ τὰς πετροβολιμαίους χώνας κατασκευάζων, τὸ γένος Οὔγ-
γρος, τεχνίτης δοκιμώτατος. Οὗτος πρὸ πολλοῦ ἐν τῇ Κωνσταντινουπόλει ἐλθὼν
καὶ σημάνας τοῖς μεσάζουσι τῷ βασιλεῖ τὴν τέχνην αὐτοῦ, ἀνέφερον τῷ βασι-
λεῖ. ῾Ο δ῀ βασιλεὺς γράψας αὐτῷ σιτηρέσιον οὐκ ἄξιον πρὸς τὴν ἐπιστήμην
αὐτοῦ, οὐδ' ἐκεῖνο τὸ μηδαμινὸν καὶ εὐαρίθμητον ἐδίδοσαν τῷ τεχνίτῃ. ῞Οθεν
καὶ ἀπογνούς, καταλιπὼν τὴν Πόλιν μιᾷ τῶν ἡμερῶν τρέχει πρὸς τὸν βάρβα-
ρον. Καὶ αὐτὸς ἀσπασίως ἀποδεξάμενος καὶ τροφὰς καὶ ἐνδύματα φιλοτιμήσας
αὐτόν, δίδωσι καὶ ῥόγαν τόσην, ὅσην εἰ ὁ βασιλεὺς τὸ τέταρτον ἔδιδεν, οὐκ ἂν
ἀπεδίδρασκε τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ἐρωτηθεὶς οὖν παρὰ τοῦ ἡγεμόνος, εἰ
δύναται κενῶσαι χωνείαν μεγάλην, πέτραν φέρουσαν ὑπερμεγέθη, ὅσον πρὸς τὴν
ἀλκὴν καὶ τὸ πάχος τοῦ τείχους τῆς Πόλεως, αὐτὸς δ' ἀνταπεκρίνατο· Δύναμαι,
εἰ βούλει, κατασκευᾶσαι χωνείαν, ὅση τὸ μέγεθος τυγχάνει τῆς δεικνυομένης μοι
πέτρας. Ἐγὼ γὰρ τὰ τείχη τῆς Πόλεως ἀκριβῶς ἐπίσταμαι. Οὐ μόνον γὰρ ἐκεῖ-
να, ἀλλὰ καὶ τὰ Βαβυλώνια τείχη ὡς χοῦν λεπτυνεῖ ἡ παρὰ τῆς χωνείας τῆς ἐμῆς
ἀφεθεῖσα. Πλὴν ἐγὼ τὸ πᾶν τοῦ ἔργου καλῶς ἀπαρτίσω, τὴν δ῀ βολὴν οὐκ ἐπίσταμαι
οὐδ῀ συντάσσομαι."–Τοῦτο ἀκούσας ὁ ἡγεμὼν ἔφη· Κατασκεύασόν μοι τὴν χω-
νείαν, περὶ δ῀ τῆς βολῆς τοῦ λίθου αὐτὸς ὄψομαι."–῎Ηρξαντο συναθροίζειν χαλ-
κὸν τοίνυν καὶ ὁ τεχνίτης τὸν τύπον τῆς σκευῆς ἔπλαττεν. Ἐν τρισὶν οὖν μησὶ
κατεσκευάσθη καὶ ἐχωνεύθη τέρας τι φοβερὸν καὶ ἐξαίσιον.

37 Παρελθόντος οὖν τοῦ Ἰανουαρίου μηνὸς καὶ τοῦ Φεβρουαρίου
ἄρξαντος ἐκέλευσε τὴν χωνείαν μετακομισθῆναι ἐν τῇ Κωνσταντινουπόλει· καὶ
ζεύξας ἁμάξας τριάκοντα εἷλκον αὐτὴν ὄπισθεν οἱ ξ βόες, λέγω βόες βοῶν· καὶ
ἐκ πλαγίου τῆς χωνείας ἄνδρες σ, καὶ εἰς τὸ ν καὶ εἰς τὸ ἕτερον, τοῦ ἕλκειν
καὶ ἐξισοῦν αὐτήν, ἵνα μὴ ὀλισθήσῃ τοῦ δρόμου· καὶ ἔμπροσθεν τῶν ἁμαξῶν τέκτο-
νες ν τοῦ κατασκευάζειν γεφύρας ξυλίνους εἰς τὰς ἀνωμαλίας τῆς ὁδοῦ καὶ
ἐργάται σὺν αἰτοῖς σ Ἐποίησε γοῦν τὸν Φεβρουάριον καὶ Μάρτιον, ἕως οὗ
κατήντησεν ἐν τόπῳ μακρὰν τῆς πόλεως ἀπὸ μιλίων ε.

38 Ταῦτα μ῀ν διὰ θαλάσσης, διὰ δ῀ ξηρᾶς τὴν χωνείαν ἐκείνην τὴν παμ-
μεγέθη φέρων, ἀντικρὺ τοῦ τείχους ἔστησεν ἐν τῇ πύλῃ τοῦ ἁγίου ῾Ρωμανοῦ
πλησίον. Καὶ λαβὼν σημεῖον ὁ τεχνίτης, ε῀χε γὰρ ἐκ πλαγίου φωλεὰς δύο κατε-
σκευασμένας, χωρούσας πέτρας ὡς λιτρῶν ... αὐτοφυῶς τεχνασμένας, καὶ ὅτε
ἠβούλετο ἀπολύειν τὴν μεγάλην, ἐσημειοῦτο τὸν τόπον πρῶτον, πέμπων τὴν μι-
κράν, καὶ τότε στοχαστικῶς ἐσφενδόνει τὴν μεγίστην. Καὶ κρούσας τὴν πρώτην
βολὴν καὶ ἀκούσαντες τοῦ κτύπου οἱ τῆς πόλεως, ἐννεοὶ γεγόνασι καὶ τὸ Κύριε
ἐλέησον" ἔκραζον.

38. 11-12 ῾Ο δ῀ σοφιστὴς τῆς κακίας ἐκείνης, ὁ τεχνίτης τί μέθοδον ἐπίστατο
τοῦ μὴ διαρραγῆναι τὴν χωνείαν; Καὶ γὰρ εἴδαμεν χωνείας ἀπολυούσας προβό-
λους· μετὰ γοῦν τὸ ἀπολυθῆναι τοῦ σκεύους, εἰ καὶ μὴ ἐφυλάττετο σκεπαζομένη
ὑπὸ πίλων ἐξ ἐρίων παχέων, παρευθὺς ὡς ὕελος διεῤῥήγνυτο· καὶ μετὰ τοσαύτην
ἐπισκοπήν, ἢ δὶς ἢ τὸ πλέον τρὶς ἀποπέμπων, ἐσχίζετο τοῦ ἀέρος χωροῦντος ἐν
τοῖς κοίλοις τῶν μετάλλων ὑποβαθύμασιν. Οὗτος δ῀ τί ἐποίει; Μετὰ τὸ σφενδο-
νισθῆναι τὴν πέτραν, τῆς χωνείας ζεούσης ἀπὸ τῆς θερμότητος τοῦ νίτρου καὶ
τοῦ τεάφου, παρευθὺ κατέβρεχεν αὐτὴν ἐλαίῳ καὶ σὺν τούτῳ ἐπληροῦντο τὰ
ἔνδον αὐτῆς ἀερώδη πάθη καὶ οὐκ ἐνήργει τὸ ψυχρὸν λεανθ῀ν ὑπὸ τῆς τοῦ ἐλαίου

θερμότητος καὶ ἐβάσταζε τὸν κόπον εὐκόλως ἄχρις οὗ ὑπούργησε τὸν ὄλεθρον τῆς Πόλεως· καὶ ἔτι μετὰ ταῦτα φυλάττεται σώα καὶ ἐνεργεῖ πρὸς τὸ τοῦ τυράννου θέλημα.

Κρούσας οὖν καὶ διασείσας τὸ τεῖχος, ἠβουλήθη ἐκ δευτέρου ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ βαλεῖν ἄλλον ἕνα λίθον. Τυχὼν δ᾿ ὁ ἀποκρισιάριος τοῦ Ἰάγκου ἐκεῖ, ἔσκωψε τὴν βολὴν λέγων· Εἰ βούλει καταπεσεῖν εὐκόλως τὰ τείχη, μετάθες τὴν σκευὴν ἐν ἄλλῳ μέρει τοῦ τοίχου ἀπέχοντι ἀπὸ τῆς πρώτης βολῆς ὀργυιὰς ε ἢ ἕξ, καὶ τότε ἐξισῶν τὴν πρώτην, ἄφες ἑτέραν βολήν. Τῶν δύο οὖν ἄκρων κρουσθέντων ἐπιμελῶς, τότε βάλλε καὶ τρίτην, ὡς εὑρεθῆναι τὰς τρεῖς βολὰς εἰς τριγώνου σχῆμα· καὶ τότε ὄψει τὸν τοιοῦτον τοῖχον εἰς γῆν καταπίπτοντα."–Ἤρεσεν οὖν ἡ βουλὴ καὶ οὕτως πέπραχεν ὁ τεχνίτης καὶ οὕτως ἀπέβη.

Τὸ δ᾿ προσφεύγειν ἐν τῇ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ τοὺς πάντας, τί; Ἦσαν πρὸ πολλῶν χρόνων ἀκούοντες παρά τινων ψευδομάντεων, πῶς μέλλει Τούρκοις παραδοθῆναι ἡ πόλις καὶ εἰσελθεῖν ἐντὸς μετὰ δυνάμεως καὶ κατακόπτεσθαι τοὺς Ῥωμαίους παρ' αὐτῶν ἄχρι τοῦ Κίονος τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου. Μετὰ δ᾿ ταῦτα καταβὰς ἄγγελος φέρων ῥομφαίαν παραδώσει τὴν βασιλείαν σὺν τῇ ῥομφαίᾳ ἀνωνύμῳ τινὶ ἀνδρὶ εὑρεθέντι τότε ἐν τῷ κίονι ἱσταμένῳ, λίαν ἀπερίττῳ καὶ πενιχρῷ καὶ ἐρεῖ αὐτῷ· Λαβ᾿ τὴν ῥομφαίαν ταύτην καὶ ἐκδίκησον τὸν λαὸν Κυρίου."–Τότε τροπὴν ἕξονται οἱ Τοῦρκοι καὶ οἱ Ῥωμαῖοι καταδιώξουσιν αὐτοὺς κόπτοντες καὶ ἐξελάσουσιν καὶ ἐκ τῆς Πόλεως καὶ ἀπὸ τῆς δύσεως καὶ ἀπὸ τῶν τῆς ἀνατολῆς μερῶν ἄχρι ὁρίων Περσίας ἐν τόπῳ καλουμένῳ Μονοδενδρίῳ. Ταῦτά τινες ὡς ἀποβησόμενα ἔχοντες, ἔτρεχον καὶ τοὺς ἄλλους ἐσυμβούλευον τρέχειν. Αὕτη ἦν τῶν Ῥωμαίων ἡ σκέψις, ἣν καὶ πρὸ χρόνων πολλῶν ἦσαν μελετῶντες, τὸ νῦν πραχθέν, ὅτι· Εἰ καταλείψομεν τὸν Κίονα τοῦ Σταυροῦ ἐξόπισθεν ἡμῶν, φευξόμεθα τῆς μελλούσης ὀργῆς."–Καὶ αὕτη ἦν ἡ φυγὴ τῆς ἐν τῇ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ εἰσόδου. Ἐγένετο οὖν ἐν μιᾷ ὥρᾳ ὁ ὑπερμεγέθης ἐκεῖνος ναὸς πλήρης ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν καὶ κάτω καὶ ἄνω καὶ ἐν τοῖς περιαύλοις καὶ ἐν παντὶ τόπῳ ὄχλος ἀναρίθμητος. Κλείσαντες δ᾿ τὰς θύρας εἱστήκεσαν τὴν παρ' αὐτοῦ σωτηρίαν ἐλπίζοντες.

Ὦ δύστηνοι Ῥωμαῖοι, ὦ ἄθλιοι, τὸν ναόν, ὃν ἐκαλεῖτε χθ᾿ς καὶ πρὸ τὴν χθ᾿ς σπήλαιον καὶ βωμὸν αἱρετικῶν καὶ ἄνθρωπος οὐκ εἰσέρχετο ἐξ ὑμῶν ἐντός, ἵνα μὴ μιανθῇ διὰ τὸ ἱερουργῆσαι ἔνδεον τοὺς τὴν ἕνωσιν τῆς ἐκκλησίας ἀσπαζομένους, νῦν ἕνεκα τῆς ἐπελθούσης ὀργῆς ὡς σωτήριον λύτρον ἐνδύεσθε; Ἀλλ' οὐδ᾿ τῆς δικαίας ὀργῆς ἐπελθούσης ἐκίνησεν ἂν τὰ σπλάγχνα ὑμῶν πρὸς εἰρήνην· Καὶ γὰρ ἐν τοσαύτῃ περιστάσει εἰ ἄγγελος κατήρχετο ἀπ' οὐρανοῦ ἐρωτῶν ὑμᾶς· Εἰ δέχεσθε τὴν ἕνωσιν καὶ τὴν εἰρηνικὴν κατάστασιν τῆς ἐκκλησίας, διώξω τοὺς ἐχθροὺς ἐκ τῆς πόλεως," οὐκ ἂν συνετίθεσθε. Εἰ δ᾿ καὶ συνετίθεσθε, ψεῦδος ἂν ἦν τὸ συντιθέμενον. Ἴσασιν οἱ εἰπόντες πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν· Κρεῖττον ἐμπεσεῖν εἰς χεῖρας Τούρκων ἢ Φράγκων."

Τότε οἱ Τοῦρκοι κουρσεύοντες, σφάττοντες, αἰχμαλωτίζοντες ἔφθασαν ἐν τῷ ναῷ οὔπω πρώτης ὥρας παρελθούσης καὶ εὑρόντες τὰς πύλας κεκλεισμένας σὺν τοῖς πελέκεσιν ἔβαλον κάτω μὴ βραδύναντες, Ἐλθόντες δ᾿ ξιφήρεις ἐντὸς καὶ ἰδόντες τὸν μυριάριθμον δῆμον, ἕκαστος τὸν ἴδιον αἰχμάλωτον ἐδέσμει· οὐ γὰρ ἦν ἐκεῖ ὁ ἀντιλέγων ἢ ὁ μὴ προδιδοὺς ἑαυτὸν ὡς πρόβατον. Τίς ἐστιν, ὃς διηγήσεται τὴν ἐκεῖ συμφοράν; Τίς τοὺς γεγονότας τότε κλαυθμοὺς καὶ τὰς φωνὰς τῶν νηπίων καὶ τὰ σὺν βοῇ δάκρυα τῶν μητέρων καὶ τῶν πατέρων τοὺς ὀδυρμοὺς διηγήσεται; Ὁ τυχὼν Τοῦρκος τὴν τρυφερωτέραν ἐρεύνα. Τὴν ὡραίαν ἐν μοναζούσαις προκατεῖχε μ᾿ν εἷς, ἄλλος δ᾿ δυνάστης ἁρπάζων ἐδέσμει· ἡ δ᾿ τῆς ἁρπαγῆς καὶ τοῦ ἑλκυσμοῦ αἰτία πλόκαμοι τριχῶν, στηθέων καὶ μασθῶν ἀποκαλύψεις, βραχιόνων ἐκτάσεις. Τότε ἐδεσμεῖτο δούλη σὺν τῇ κυρίᾳ, δεσπότης σὺν τῷ ἀργυρωνήτῳ, ἀρχιμανδρίτης σὺν τῷ θυρωρῷ, τρυφεροὶ νέοι σὺν παρθένοις, παρθένους ἃς οὐχ ἑώρα ἥλιος, παρθένους ἃς αὐτὸς ὁ γεννήσας μόλις ἔβλε-

πεν, ἑλκόμεναι, εἰ γὰρ καὶ βίᾳ ἀντωθοῦντο, καὶ ῥαβδιζόμεναι. Ἠβούλετο γὰρ ὁ σκυλεύσας εἰς τόπον ἄγειν καί, παρακαταθέμενος ἐν ἀσφαλείᾳ, στραφῆναι καὶ δευτέραν πραῖδαν ποιῆσαι καὶ τρίτην. Ἐβιάζοντο οἱ ἅρπαγες, οἱ ἐκδικηταὶ τοῦ Θεοῦ· καὶ πάντας μὲν ἦν ἰδεῖν ἐν μιᾷ ὥρᾳ δεσμωθέντας, τοὺς μὲν ἄῤῥενας σὺν καλωδίοις, τὰς δὲ γυναῖκας σὺν τοῖς σουδαρίοις αὐτῶν. Καὶ ἦν ἰδεῖν ὁρμαθοὺς ἐξερχομένους ἀπείρους ἐκ τοῦ ναοῦ καὶ ἐκ τῶν ἀδύτων τοῦ ναοῦ, ὑπὲρ ἀγέλας καὶ ποίμνια προβάτων. Κλαίοντες, ὀδυρόμενοι καὶ ὁ ἐλεῶν οὐκ ἦν.

Τὰ δὲ τοῦ ναοῦ πῶς; τί εἴπω ἢ τί λαλήσω; Ἐκολλήθη ἡ γλῶσσά μου τῷ λάρυγγί μου· οὐ δύναμαι ἑλκύσαι πνεῦμα τοῦ στόματός μου φραγέντος. Αὐθωρὸν οἱ κύνες τὰς ἁγίας εἰκόνας κατέκοψαν, τὸν κόσμον ἀφελόντες, τὰς ἁλύσεις, μανουάλια, ἐνδυτὰς τῆς ἁγίας τραπέζης, τὰ φωτοδόχα ἀγγεῖα, ἄλλα φθείροντες, ἕτερα λαμβάνοντες. Τὰ τοῦ ἱεροῦ σκευοφυλακίου τίμια καὶ ἱερὰ σκεύη, χρυσᾶ τε καὶ ἀργυρᾶ καὶ ἐξ ἄλλης τιμίας ὕλης κατασκευασθέντα, ἅπαντα ἐν μιᾷ ῥοπῇ συνήγαγον, ἀφέντες τὸν ναὸν ἔρημον καὶ γυμνόν, μηδοτιοῦν καταλείψαντες.